

פרשת בראשית

כ"ז תשרי ה'תשפ"ג

שנה י"א גליון ג'

סדר קריש	מועדיק	הדלקת	
לשב"ק	ר"ת	הנרות	
9:17/9:57	7:20	5:50	לעיקוואד
9:16/9:57	7:18	5:48	ברוקלין
8:59/9:35	7:17	5:25	ירושלים
9:00/9:37	7:13	5:39	בני ברק
9:00/9:36	7:14	5:32	אלעד

שבת מברכים: ראש חודש חשון ביום ג' וביום ד' הבעל"ט

ראשית

ליקוטי מאמרים ודברי חינוך ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

בראשית ברא אלוקים.

...שהתורה ממש הוא עצמות האדם הרי קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל כולוהו חד, נמצא כשצריך להשיב נפש מישראל הן ברחמינות הן בגשמינות אי אפשר להשיב כי אם בקודשא בריך הוא ובאורייתא אשר משם אנו חיים, ומה שאנו רואים שלפעמים משיבים נפש חולה על ידי רפואות או שמות וקמיע או סגולות על כרחיך שהם ממש התורה כי הכל נכלל בתורה דהיינו אלוקות ורפואות וסגולות ושמות ולית בה חסר כלום, ואם היה האמונה תקועה תמיד בלב כל בני האדם בוד' והיה ה' מבטחו בודאי לא היה צריך לרפואות או לשום דבר רק לחסד א-ל או על ידי תפלה לעורר חסד אל יתברך עליו להשיב את נפשו או על ידי לימוד תורתינו הקדושה...

דגל מחנה אפרים, בתו"ד

יהי רצונך.

בחגיגה (יב עמוד א) א"ר אמר רב בשעה שברא הקב"ה את העולם היה מרחיב והולך כשני פקעיות של שתי עד שגער בו הקב"ה והעמידו... והיינו דארשב"ל מאי דכתיב (בראשית לה, יא) אני א-ל שדי, אני שאמרתי לעולמי די. וא"ד בשעה שברא הקב"ה את הים היה מרחיב והולך עד שגער בו הקב"ה בו. ויש להתבונן מה הודיע לנו בעל המאמר בזה כי מה דהוה הוה. וכפי הנראה שבא להמליץ בעד האדם מה שאנו רואין כי בטבעו תמיד הוא נכסף שיתפשטו מעשיו לבלי תכלית בלי גדר ושיהיה הכל היתר בעיניו כל אשר חפץ יעשה ואם יונח האדם על טבעו אז אין גבול וקצה למרכבות חמדת תאותו ובהפקרא נוחא ליה שלא יהיה גודר וקשור בשום פעולה, עד אשר גער ה' בנו ע"י זאת התורה הנותנת גבול ומדה לכל המעשים עד היכן יתפשטו ע"פ הרצון האלקי ועד היכן מותר לו לשלח רסן תאותו.

ויש להפליא על האדם, איך לא מצא בשכלו להגביל לעצמו גבול ומדה בכל מעשיו כמו מצות המושכלות ודומיהן בלי הערה האלקית אחר שהשכל מחייבן. על זה אמר אל תתמה על החפץ כי האדם קבל טבע מולידיו. יען כי כל אדם נוצר משמים ארץ וים, כי הנשמה מן השמים והגוף מן הארץ שנעשה כטיט ע"י המים כמו שפ"י רש"י על פסוק (שם ב, ו) ואד יעלה מן הארץ. ומשלשתן נעשה איש שלם כי איש ר"ת ארץ ים שמים, ועל הרוח נמצא טבע המוליד בנוולד וגם האדם קבל טבע מולידיו שמים ארץ וים כי כולם היו מרחיבים והולכים לאין תכלית עד אשר גער בהם ה' כי מה שאמר היה הולך ומרחיב יאמר גם על הארץ כי מטעם זה הזכיר שני פקעיות ומאז והלאה נעשה טבע קיים לכל נוצר מהם, שכמותם יהיו עושיהם, שיש להם רצון להתפשט בכל מעשיו לאין תכלית. ולעומת זה בא בעל המאמר, להוכיח את האדם לומר שאם קבל טבעם להיות לו חשק להתפשט כאמור הנה לפחות יקבל מהם גם את הטוב לעמוד בגערת הש"י כמו שהמה עומדים בגערת ה' במדה לא יצאו ממנו כמלא נימא, כך יעמוד האדם בגערת ה' ובמדה ושיעור אשר הגביל ה' לנו בכל המעשים ע"י זאת התורה...

כלי יקר, בתו"ד

שרץ נפש חיה.

ע"ד רמז כי לא נולד שום דבר איסור עד אותו היום שבו נשרצו שרצים ורמשים שרוב בני אדם נכשלים והוא מסטרא דנחש ע"כ ש'רץ נ'פש ח'יה ר"ת

אותיו נח"ש אלא שהוא בהיפוך שנ"ח לרמז כי המדקדק על עצמו במאכלות אסורות אין הקב"ה מביא מכשול לפיו...

חכם סופר, עה"ת בתו"ד

הטעם שאכל אדם הראשון מעץ הדעת.

נוכל לומר כשראה אדם מעלתו כמו שאמרו חז"ל (פרקי רבי אליעזר פרק ז) שהיה אורו מבהיק מסוף העולם ועד סופו עד שמלאכי השרת טעו בו וחשבו שהוא אלוה עד שאמר להם בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו אני עשוי ונברא ככם כשאמר כן כיוון לשם שמים, אמר אולי הדורות הבאים יגבה לבם ויטעו אחריהם ובפרט אם יהיו חיייהם ארוכים יעשו עצמם אלקות והיה הוא רוצה לאכול משום עת לעשות לה' הפרו וגו', והיה קשה עליו לאכול הוא בעצמו, וכשבא לו על ידי אשה מיד אכל, וכן אמר האשה וגו' היא נתנה לי מן העץ אף על פי שידעתי שהוא מן העץ ואוכל, כי אם לא הייתי אוכל הייתי כמו מלאך והיו העולם טועים אחרי ולהודיע פחיתותי ומפחיתותי תוכר מעלתך אף על פי שאמות, גם להודיע לכל בני העולם שהבחירה היא ביד האדם וכן אמר דוד שהוא תיקונו (תהלים נא, ו) למען תצדק בדברך שהיא הבחירה שהיא מסורה ביד האדם, אם לא היה חוטא כלל היה נראה שטבעו כמו המלאך ואינו מבחירתו.

... וכשראה הקב"ה אמר בעצבון תאכלנה כדי שיהיו טרודים במזונם ולא יתגאו, וכן אמר עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וגו' וגם כן כי עפר אתה ואל עפר תשוב כדי שלא יעשו עצמן אלקות...

שפתי כהן עה"ת בתו"ד, מתלמידי גורי הארז"ל

ויאמר הנחש וגו'.

...ואם תאמר למה יברא ה' בריה רעה כוז לתקלה, דע, כי בריה זו כל מה שהפליא ה' בגודל בחינתה, כן גודל בחינת השגת הנפש בעולם העליון כי לפי התעצמות הצריך לאדם לנצחון כן יטול שכרו כמאמרם ז"ל (אבות פרק ה משנה כג) לפום צערא אגרא, ואם היה מגביל שיעור כח המסית בשיעור מועט אין מקום לרצוה להשיג השגה גדולה להשיגה, כי אין השגה זולת אמצעות נצחון המסית וצא ולמד מהאמור בספר זוהר הקדוש (תרומה קס) במשל בן מלך אשר ציהו אביו לבל קרוב להו' ואת הו' צוה להסיתו לבחון בן יכבד אב יעויין שם, ומעתה הפליא ה' להתחסד עם אהוביו להכין להם דבר שבאמצעותו ישיגו עלות במעלות חיים הנצחיים אשרי העם שככה לו.

אור החיים הקדוש

בזיעת אפין תאכל לחם.

...האדם אין מאכלו ומשקו מוכן עד אשר יטריח ויכין אותו, כדכתיב בזעת אפך תאכל לחם וגו', וזה הוראה לו על שאין תכליתו מושג בהיותו יושב ובטל כ"א בהיות עמל בתורה ובמצות...

בית אלקים (מהרה"ק המבי"ט ז"ע), שערי התפילה פרק שביעי, בתו"ד

וקין היה עובד אדמה.

קין היה עובד אדמה, רומז על הפרנסה הבאה בכבוד גדול ובקושי. אבל הבל המשיך הפרנסה ע"י ההבל לבד, ועקמת שפתיו הוי מעשה, היינו, על ידי תורה ותפלה ממשיכין פרנסה.

אמרי נועם, מהרה"ק מדזיקוב ז"ע, פרשת וישב בתו"ד

רהשי ההלכה

פסקים וביורוי הלכות בדבריים
המוציאים הלכה למעשה מפסקי
מורן בעל שבט הלוי וצ"ל

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב שטיין שליט"א
מור"ן באלעד
בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א
רב דקהל חסידי בני ברק, מור"ן בשבט הלוי
ונח"מ פסקי מורן ישיבת תולדות

פסקי הלכות

מהלכות ראש חודש

א. שכח לומר יעלה ויבוא בתפילה: שכח לומר יעלה ויבוא בערבית של ר"ח בבי' הימים אם נזכר לאחור שאמר ברוך אתה ה' יסיים הברכה ואינו חוזר (שו"ע סי' תכ"ב ס"א ומשנ"ב סק"ב), ואם שכח בשחרית ובמנחה אם נזכר קודם שהתחיל מודים יאמרו שם (שו"ע שם), וכן הדין כשנזכר ברצה לאחור שאמר ברוך אתה ה' יסיים המחזיר שכינתו לציון ויאמרו שם (שו"ת שבט הלוי ח"א סי' ל"ב ודלא כמשנ"ב שם סק"ה ועי' באריכות בברורי הלכות הכא), נזכר לאחור שהתחיל מודים אם נזכר קודם שאמר יהיו לרצון השני חוזר לרצה, נזכר לאחור יהיו לרצון שהשלים תפילתו חוזר לראש התפילה (שו"ע שם ומשנ"ב סק"ז ח' ט', ועי' בשו"ת שבה"ל ח"ט סי' קמ"ז אות ב' דאם אמר יעלה ויבוא במודים לא יצא אפי' בדיעבד וכד' הדה"ח ודלא כהתל"ד), נזכר באמצע אלקי נצור שלא אמר יעלה ויבוא והגיע הש"ץ לקדושה לא יאמר עמו אלא שותק ושומע ואח"כ יחזור לרצה, ובדיעבד אם ענה ג"כ חוזר לרצה, (שו"ת שבט הלוי ח"ג סי' י"א וח"ה סק"ג וח"י ס"ז), נזכר לאחור תפילת מוסף שלא אמר יעלה ויבוא בשחרית נחלקו הפוסקים י"א שאי"צ לחזור ולהתפלל וי"א שצריך לחזור ולהתפלל וכן הסכים בממור וקציעה אלא שכ' שלצאת מכל ספק יתנה שאם אינו חייב מתפלל הוא בתורת נדבה, ואם נזכר בכך כשהתפלל ג' ראשונות של מוסף יסיים התפילה בשל שחרית ואח"כ יתפלל מוסף (משנ"ב שם סק"ד).

ב. נסתפק אם אמר יעלה ויבוא: נסתפק אם אמר יעלה ויבוא בשחרית ובמנחה צריך לחזור ולהתפלל, ואם ברור לו שהיתה דעתו בשעת התפילה או קודם התפילה לומר יעלה ויבוא ולאחר זמן מופלג נפל ספק בלבו אם אמר יעלה ויבוא, אינו צריך לחזור, נתעורר לו הספק מיד לאחור התפילה צריך לחזור ולהתפלל (משנ"ב סי' תכ"ב סק"י ודלא כרמ"א שם, ועי' שו"ת שבה"ל ח"ח סי' קס"ג שאלה ב' דכן יש לפסוק גם בזמנינו).

ג. שליח ציבור ששכח לומר יעלה ויבוא בתפילת הלחש ובחזרת הש"ץ: ש"צ ששכח לומר בתפילת הלחש יעלה ויבוא אינו חוזר ומתפלל שנית מפני טורח הציבור אלא סומך על התפילה שיתפלל בקול רם (שו"ע סי' קכ"ו ס"ד, ואם נזכר באמצע מודים או באמצע שים שלום עדיף שיחזור לרצה כדי לא להכנס למח' הפוסקים אם יכול להמשיך בתפילתו כיון שאינו יוצא בה יד"ח, עי' בפסקי תשובות שם אות ה' שהביא ד' הפוסקים בזה), ואם שכח להזכיר יעלה ויבוא בחזרת הש"ץ, במנחה חוזר להתפלל, ובשחרית אם נזכר קודם שהשלים תפילתו חוזר לרצה, נזכר לאחור שהשלים תפילתו אינו חוזר להתפלל משום טורח הציבור שהרי יזכיר ר"ח בתפילת המוספין (שו"ע שם).

ביורוי הלכות

שכח לומר יעלה ויבוא בר"ח בשחרית או במנחה ונזכר לאחור שאמר ברוך אתה ה' קודם שסיים המחזיר שכינתו לציון

פסוק בלבד ויחזור למשיב הרוח ויגמור כסדר, וה"ה ביעלה ויבוא כה"ג, וכן פסק שם במשנ"ב סק"ל"ב בשכח מוריד הגשם ובס"ל תכ"ב סק"ה לענין יעלה ויבוא. ועי' בשו"ת שבט הלוי ח"א סי' ל"ב מורן וצ"ל דמש"כ בה"ל לדחות דברי השו"ע אינו נראה כלל, דכיון דהטור העתיק דברי הראב"ה והרא"ש ולא העתיק כלל ד' החולקים מכלל דפשיטא ליה דכן הוא להלכה, וכיון שבשו"ע פסק כן וכך הסכימו להלכה בה"ח, ה"ט, והמג"א, וגדולי האחרונים השו"ע הרב, החו"ד הדה"ח היעב"ץ והלבוש, פשיטא דהלכה כן, ומה שהק' הגר"א בסי' ק"ד דאין ראייה מבהמ"ז דמהתם משמע איפכא, דלשי' אמאי תקנו שם ברכה חדשה הו"ל לומר לאחור ובה ירושלים רצה או יעלה ויבוא, הרי לפי מש"כ ה"ט"ז שם בסק"ב מתורצת קו' [שבט"ז] ביאר דברי הראב"ה שהביא ראייה לדנין מהא דמצינו בשכח יעלה ויבוא בבהמ"ז שאומר לאחור ובה ירושלים ברוך שנתן ר"ח וכו' דמסיק שם בגמ' דמספיקא לא חתמינן (ודלא כשבת ויו"ט שחותרים) וכ' ה"ט"ז לבאר דבתחילה הביא הראב"ה ראייה שכל שלא התחיל בברכה שלאחריה לא נקרא סיום וכמו שמוצינו בבהמ"ז ש"כ"ז שלא התחיל בברכה הטוב והמטיב יכול לומר שם הברכה במקום רצה, וכדי שלא תקשה דהתם הוא חותם והו"ל ברכה ומש"כ בשמ"ע שאין להוסיף על הברכות ד"ח ברכות אמרו ולא י"ט ומנ"ל דיכול לומר לאחור גמר הברכה קודם התחלת ברכה שניה לזה קאמר דכמו שבר"ח דמספיקא לן בגמ' אם חותמין בבהמ"ז, אמרינן בלא חתימה ה"ה כאן לענין הזכרה יוכלים לאמרו קודם שהתחיל הברכה השניה, ולדבריו מיושבת קו' הגר"א דבהמ"ז שיוכלים לומר ברכה תיקנו לומר ובשמ"ע שא"א להוסיף ברכה יכולים לומר ההזכרה קודם שהתחיל הברכה שלאחריה] וכיון שהדבר נוגע לברכה לבטלה אין להורות להחמיר בזה, ואין מקום לחייב לומר למדנו חקין אם לא סיים הברכה וכמש"כ המשנ"ב דבלא"ה הדבר מופקפק לומר כן באמצע שמ"ע ויש לנהוג בזה כפשוטו השו"ע שסיים הברכה ויאמר יעלה ויבוא וכך אני נוהג ומורה לכתחילה וכד' ה"ט"ז ומג"א שהסכימו לד' השו"ע, [ועני"ש שכ' מורן וצ"ל דביסוד הטעם דמותר להזכיר לאחר סיום הברכה פליגי בזה ה"ט"ז והלבוש דהלבוש סובר דההזכרה שמזכיר לאחר סיום הברכה הוא המשך החתימה ולפי"ד צריך להזכירו מיד לאחר סיום הברכה, ולד' ה"ט"ז שם בסק"ב טעם ההיתר הוא דמכיון שלא התחיל עדיין הברכה שלאחריה נחשב הדבר כעומד עדיין בברכה הקודמת ואפשר לתקן וזהו ההבדל העמוק בין בהמ"ז לשמו"ע שכיון שמה"ת נסתיימה בהמ"ז בבונה ירושלים אין התיקון יכול להתיישב לא לברכה שלפניו ולא לברכה שלאחריה וכיון דהזכרה היא מדרבנן והם תקנו ברכת הטוב והמטיב עשו התקנה עם חתימה דוקא, וסיים שם מורן וצ"ל דלהלכה העיקר כט"ז ולכן אי"צ להזכיר תיכף לאחר שסיים הברכה].

וע"כ להלכה למעשה נראה שכשנזכר שלא אמר יעלה ויבוא לאחור שאמר ברוך אתה ה' יסיים המחזיר שכינתו לציון ויאמר יעלה ויבוא.

שאלה: שכח לומר יעלה ויבוא בר"ח בשחרית או במנחה ונזכר לאחור שאמר ברוך אתה ה' קודם שסיים המחזיר שכינתו לציון, האם יסיים המחזיר שכינתו לציון ויאמר יעלה ויבוא לאחור מכן או יסיים למדניו חקין ויאמר יעלה ויבוא ויסיים הברכה ותחזינה עינינו וכו'?

תשובה: כ' הטור באו"ח סי' ק"ד ס"ו כ' אבי העזרי' אם שכח להזכיר (משיב הרוח ומוריד הגשם) עד שסיים מחיה המתים ונזכר קודם שהתחיל אתה קדוש א"צ לחזור אלא אומר משיב הרוח ומוריד הגשם בלא חתימה, וכן בשאלה אם נזכר קודם שהתחיל תקע בשופר אומר ותן טל ומטר ואח"כ תקע, כדא"י בפ' שלשה שאכלו (ברכות מט). טעה ולא הזכיר של ר"ח בבהמ"ז אומר ברוך שנתן ראשי חדשים לעמו ישראל וכן בשבתות ימים טובים, וקאמר עלה לא שנו אלא שלא פתח בהטוב והמטיב אבל פתח הטוב והמטיב חוזר לראש, וה"ה נמי הכא אם לא פתח בברכה שלאחריה א"צ לחזור, וכן ביעלה ויבוא אם לא פתח במודים א"צ לחזור אלא אומר יעלה ויבוא, אבל אם פתח במודים חוזר לרצה אם לא עקר רגליו ואם עקר רגליו חוזר לראש עכ"ל, ועי' בב"י שם שכ"כ הרא"ש בתענית פ"א סי' א' וכו' המרדכי שם בס' תר"ג בשם ראב"ה וכו' הגה"מ בפ"י מה' תפילה אות ו', והיינו שס"ל לראב"ה דכמו שמוצינו בשכח רצה או יעלה ויבוא בבהמ"ז ונזכר לאחור ובה ירושלים קודם שהתחיל הטוב והמטיב, שאמרו שם בברכה בפני עצמה, ה"ה לענין מוריד הגשם, ותן טל ומטר, ויעלה ויבוא שאם נזכר קודם שהתחיל הברכה שלאחמ"כ אמרו שם, וכו' בב"י שם דזהו דלא כרבינו יונה בברכות (כ. ד"ה ואם) דס"ל דכיון שסיים הברכה אין יכול לאומרו שם אף שלא התחיל עדיין הברכה שלאחריה, ולהלכה פסק שם בשו"ע לענין מוריד הגשם כהראב"ה שאם נזכר קודם שהתחיל אתה קדוש אומר שם, וכו' המ"א והשע"ת בסי' ק"ז שכששכח ותן טל ומטר ונזכר קודם שהתחיל תקע בשופר אומר שם, וכן פסק בשו"ע סי' תכ"ב ס"א בשכח יעלה ויבוא בר"ח שחרית ומנחה שכשנזכר קודם שהתחיל מודים אומר שם.

והנה בביאור הלכה בסי' ק"ד ס"ו ד"ה בלא חתימה כ' דהכרעת השו"ע צ"ע דבב"ח שם הביא שרש"ל פליגי על סברא זו ופסק כרבינו יונה דכיון שסיים הברכה כמו שהתחיל אחרת דמי, ואף שהב"ח והמ"א ושאר אחרונים הסכימו להלכה כד' השו"ע, מ"מ בא"י הק' דדברי המרדכי בשם ראב"ה בתענית סותרים למשיב הרוח המרדכי בשמו בברכות, וגם בביאור הגר"א נשאר בקושיא על פסק השו"ע ומשמע דס"ל כרש"ל, ולבד כ"א מצאתי עוד כמה גדולי ראשונים שס"ל דלא כראב"ה, והוא הרי"א"ז שהובא בפ' תפילת השחר, וגם בס' ברכה משולשת בתוס' ר"י חסיד בשם רבו וכן בהגו"ט סמ"ק כ' כן וגם מרמב"ם משמע כן וכך פסק גם בקצשו"ע, ואף דלהכרעה נגד השו"ע קשה מאוד אחרי דהרבה מגדולי האחרונים פסקו כמותו מ"מ נ"ל דאם אחור שאמר ברוך אתה ה' נזכר ששכח משיב הרוח לא יאמר הברכה אלא יסיים למדניו חקין כדי שיהא כקורא

הילולא דצדיקא

ג' חשוון
תש"ד

הגה"צ
שבת שיעפטיל ווייס זי"ע
אבדק"ק שימאני

גדולים במיתתם

סיפר ר' יצחק בוקסבוים ז"ל שהיה ממקורביו של רבינו זצ"ל, שמנהגו היתה ליכנס לרבינו מידי יום רביעי ולדבר עמו בעניני מסחרו, ורבינו הטיל עליו כל מיני משימות כדי לעזור לאחיו במצוקתם בימי שנות הזעם. פעם אחת כמה ימים קודם פטירת רבינו נכנס אליו כמנהגו ושאלו כדת מה לעשות כשיהיה זמנים שלא יוכל לשאול לרבינו מה לעשות, אמר לו רבינו בזה"ל, "יצחק, כמדומה שהינך שואל מעניני המלחמה המשתוללת בעולם, ולכן דע לך כי חסר לי עוד שמונים דפים גמרא ואני את שלי גמרותי בזה העולם, והנני הולך כדרך כל הארץ, אבל לך 'יצחק' הנני אומר, כי בבולגריא לא יגיעו הנאצים כלל ולא יהיה שם המלחמה כלל, אבל כנראה תישאר לדור במקומך, ולכן אייעצך ויהי אלקים עמך, כי בכל פעם שתהיה בעת צרה תעשה גורל לשאול מה לעשות, וזה יהיה לך לעזר תמיד כמו האורים ותומים בשעתך". מיד עלה בדעתו כי בוודאי ילמדו רבינו ענין של גורל הגורל, אבל לא כן היתה, אלא מיד שלף רבינו ב' פתקים לבנים ואמר לו, כי בכל צרה יכתב על ב' פתקים לבנים כאלו ספיקותיו, ומה שיצא הגורל יעשה, וזה ילווה אותו כמו האורים ותומים ממש. ואכן כך היתה כי לשנה אחר פטירת רבינו הגיע גם על גולת אונגארן עת התופת בהיכנס הנאצים הארורים ימ"ש והתחילו לשלוח אל המשרפות באוישוויץ, מיד נשא ר' יצחק רגליו לברוח כדי להציל נפשו, ולקח עמו קבוצה של שלשים מבני ישראל, וכך הוה כי בכל עת שהיה בעת צרה עשה גורל, וכפי אשר יצא הגורל עשה ואכן נצלו כל הקבוצה והיתה נפשם לפליטה. לימים הגיע גאב"ד פרעשבורג מארה"ב שגם הוא היתה בין האנשים הפלטים שניצלו בזכותו, והודה לו על זכותו בהצלתו.

אשכנחא דרבי

עש"ק פרשת נח תש"ד קודם כניסת השבת, קרא רבינו לנכדו ר' ישראל דוד ווייס [בן תש"ו רבינו], ואמר לו בזה"ל, ישראל דוד לך לבית הכנסת להתפלל. אמר לו ר' ישראל דוד לרבינו, למה רבינו אינו הולך. אמר לו רבינו, אינני יכול ללכת, כי באו אלי אורחים גדולים, ומיד קידש רבנו על הכוס וטעם כזית, ואמר את זה אני אוכל רק מפני קדושת השבת, ולא אכל יותר וחזר כל היום על תלמודו. במוצאי שבת קודש, אמר רבינו לנכדו הנ"ל, שיבדיל על הכוס. אמר לו נכדו, למה רבינו אינו מבדיל בעצמו על הכוס. ענה לו רבינו בזה"ל, "ביי מיר איז שווי יום שכולו שבת", [אצלי זה כבר יום שכולו שבת]. מיד אחר הבדלה המשיך רבינו לחזור על לימודו עד אור הבוקר, גם ביום א' המשיך לחזור על לימודו עד הלילה, ואחרי תפלת ערבית קודם עלינו אמר רבינו, שכבר התפללתי מספיק בימי חיי, אח"כ אמר עלינו, והתחיל לקרוא קריאת שמע כדרכו בקודש כל ערב, ויצאה נשמתו הקדושה באחד אור ליום ב' לסדר לך לך וגו' אל הארץ אשר אראך, ג' במרחשון תש"ד, ומנ"כ בעיר שימאני, עיר שימש שם רבינו ברבנות קרוב לחמישים שנה והשקה שם עדרים לתורה ויראת שמים. זי"ע ועכ"א.

תולדותיו

הגה"צ רבי שבת שיעפטיל ווייס זי"ע אבד"ק שימאני נולד בפרעשבורג ביום ג' דחול המועד פסח שנת תרכ"ו לאביו התמים וי"ש מוה"ר ישעי' יששכר, הנקרא בפי כל ר' ישעי' בער ווייס זצ"ל, ולאמו הצדקנית מרת מרים ע"ה, בת הגה"צ ר' מרדכי פראגער זי"ע, אשר גדולי דורו העידו עליו שהוא אחד מל"ו צדיקים שהעולם עומד עליהם, והוא היה מבני חברותו הקרובה של מרן החת"ם סופר זי"ע (כה העיד מרן השבט הלוי בהסכמתו לספרו של רבינו הלכתא רבתיא לשבתא), מצאצאי בעל מגלה עמוקות זי"ע. ונקרא שמו בישראל שבת שיעפטיל, ע"ש דו"ר הצדיק רבי אברהם שבת שיעפטיל זי"ע, שהיה נקרא ר' שיעפטיל שוויסבורג, עליו העיד מרן החת"ם זי"ע לבנו בעל הכתב סופר זי"ע כי הוא א' מל"ו הצדיקים שבדור. מסופר כי אמו של רבינו בת גדולים היתה, והיא עצמה זכתה ג' פעמים לגילוי אליהו, פעם אחת היתה כאשר נולד רבינו ואמו שכבה במיטתה סמוך לעריסת התינוק, הופיע לפתע זקן אחד והראה בידו על התקרה שעל מיטתה ועל עריסת התינוק, וכן הצביע על חדר סמוך, והאם מיהרה לקרוא לאחותה שהיתה בבית, וכמו כן הזעיקה את בעלה שחזר אז לביתו, וסיפרה להם על כל הקורות אותה. מיד ציוה אביו להעביר את מיטתה ואת עריסת התינוק לחדר הסמוך כי בודאי דברים בגו, והנה כאשר רק הספיקו להעביר אותם לחדר הסמוך, נפלה כל הגג של החדר שבו שהו קודם לכן. ואז אמרה כי בוודאי היה אותו הזקן אליהו הנביא שכן להציל את רבינו שעדין לגדולות היה. והגה"ק בעל ה"כתב סופר זי"ע אשר היה הסנדק של רבנו בבית, כשמע את המעשה אמר שרוצה להישאר ולהשתתף בסעודת ברית לתינוק זו, כי ברצונו הוא לשבת בחדר שבו נתגלה אליהו הנביא זכור לטוב.

הלכתא רבתיא לשבתא

רבינו חיבר את חיבורו הגדול חידושים ופולפולים הכולל ומקיף כל הל' שבת, וההשתוקקות והכיסופין לקדושת שבת קודש כבר ינק רבינו מילדותו כשגדל בבית אביו, וכפי שמעיד רבינו בעצמו בספרו "הלכתא רבתיא לשבתא" (סוף פרק ג), וזה"ק, ופה זכור אזכור את אדוני אבי ז"ל מתרומת מידותיו, שלא היה מימיו בעל קנאה בתכלית אמיתי שלא היה לו קנאה על שום אדם, ולא היה דובר שקר, והיה יראת שמים בוער בקרבו. ודכינא כד הוינא טליא, כאשר באתי לאבא ז"ל בחנות, היה אומר לי שבעוד איזה ימים יבוא ידו הטוב, ואנכי לא ידעתי איזה קרוב. ושאלתי, אבא אמור לי איזה קרוב יבוא. והשב לי, ששבת יבוא. ומי שלא ראה איזה צהלה וחדוה שהיה לו בליל שבת שבאה שבת, לא האמין שיהיה חדוה כמוהו, והיה קשה לו להיפרד מן השבת כפרידת אצבע מצפורניה.

במעליו יתכר נער

כבר בראשית ימיו של רבינו ניכרו בו כשרונות גאונים ונועלים, אשר הפליא את כל מכריו. בצעירותו למד רבינו אצל הגאון הגדול המפורסם מוה"ר שרגא פייש פישמאן זצ"ל שהיה מ"מ ד"ק פרשבורג, מיד התחיל

רבינו להעמיק עצמו בתורה כגדול המעמיקים. וכינו שרבינו התעלה יותר מכל התלמידים, הלך רבינו ללמוד אצל דודו הגאון המפורסם מוה"ר אברהם פראגער זצ"ל ראב"ד דעיר טאפאלטשאן שרבינו העיד עליו שמעולם לא פגע בשום אדם כלל וכולל].

משם עלה רבינו ללמוד בעיר מולדתו פרעשבורג אצל מורו ורבו בעל ה"שבט סופר" מפרעשבורג, שם למד רבינו ונתעלה ונעשה חיש לאחד המיוחדים בישיבה. דרכי לימודו היה באופן מבהיל כשהוא מעמיק וחודר לפני ולפנים לנשמת התורה, מפרש כל דבר בכמה אופנים עמוקים ממש כחד מקמאי. ומפליא ביותר היה להתבונן כיצד רוחו של כבוד וחיבה עמוקה ביותר רבו בעל ה"שבט סופר" כשהוא מתאר בתוארים מופלגים כגון "בקי בטריפות כר' יוחנן", וכדומה.

הרבנות בשימאני

בשנת תרמ"ט כאשר הגיע לפרק נשא את הרבנית מרת רחל לאה ע"ה הי"ד, בת הרבני הגביר הת"ח החשוב והצדיק מוה"ר אברהם הופמאן זצ"ל מיאנושהאזא. לאחר נישואיו השתקע בעיר שארוואר, והחל לעסוק במסחר שפתח לו חותנו הגביר חנות לממכר עורות, וגם שם לא פסק פומי' מגירסא, והיות שלא היה לו יד ושם במסחר וכי כל מחשבתו היה תמיד שקוע באיזהו קושיא ותיורוצים, ובזמן קצר נוכח חותנו הגביר זצ"ל לדעת כי הניח כסף הנידוניה על קרן הצבי, וכי חתנו אינו מסוגל להיות סוחר לבלות זמנו לישא וליתן עם סנדלרים ועם הדומה להם, ושהוא מעותד לגדולות.

והיות שבא העת ששמשו של רבינו יזרח, סיבב השי"ת שבעת הזאת שקעה שמשו של הגה"צ ר' אברהם צבי רב דשימאני הסמוכה לשארואר ונסעו ראשי וטובי הקהילה מידי לשארואר והציעו לרבינו את כתר הרבנות, ורבינו מיד מיאן לקבלה מכיון לא רצה להשתמש בכתרה של תורה, אבל חותנו ושאר הרבנים הסבירו לו שהוא אינו מסוגל להיות סוחר, ואיש שכמותו שמלא וגדוש כ"כ בתורה ויגיע להוראה אסור לו להשתמש מלהורות, רק אז נכנע ונענה לבקשתם, וקיבל עליו עול הרבנות בשימאני.

צדיק גזר

פעם בא לפניו בחור אחד וביקש שהיות וצריך להתייצב בצבא ולכן ברצונו לקבל ברכת רבינו שישתחרר מהצבא, אמר לו רבינו, שיקבל ע"ע ללמוד עוד שעה נוספת, מיד הבטיח אותו הבחור להוסיף בלימודו. מיד ציוה רבנו לתת לו קצת שומן אווז בצלוחית קטנה, ואמר לו, שימרח על גבו מזה השומן לילה קודם התייצבותו. ואכן הבחור עשה כמצווה, פתאום תוקפו שיעול חזק מאד רח"ל, ובבוקר כשהלך להתייצב בדקו הרופא ושחררו על אתר, באמרו שהריאה שלו התקלקלה רח"ל והוא מסוכן מאוד. מיד נסע הבחור להודות לרבינו על גודל החסד שעשה עמו, והתחיל לבכות על גורל בריאותו, מיד ציוה רבינו לתת לו שוב מאותו שומן בצלוחית שימרחנו על גבו, ואכן עשה הבחור כמצווה ותיקף נתרפא לגמרי.

כעבור כמה שנים, כשסיפר אותו בחור את העובדא הוסיף, "שמאז, אף פעם לא השתעל".

תפילת 'אני מאמין' – שאני מאמין' באמת

המאירי (בהקדמה לבית הבחירה; ובספר משלי) מביא בטוב טעם משמעות האמונה: 'זהו בדרך נסתר, המורה על כך שאין להסתמך כלל על ידי הוכחות ומופת גלוי, כי אם על המסורת המקובלת על פי התורה מדור לדור, וכאשר שמענו כן יש לנו לדעת ולהסכים בלב כי לא מה שנראה לעין אדם הוא מופת תודת גלות על כל הנעשה בעולם, לפי שהכל כבר נחקק בדברי התורה, ועליו להתבטל ולהכניע את לבבו לעדות התורה. ומבאר בזה הכתוב בתהלים (ט, ח) "עדות השם נאמנה" וגו'.

עוד כתב שם, וזהו תפקיד האדם בכל עת להפחית ולדבר דברי אמונה שהינו מאמין בדברי הקבלה, ושילבו גם כן בטוח, עד שאפילו כשיבוא המתנגד באות ומופת להכחיש האמונה, גם אם לא יוכל להכחישו יתלה הדבר בחסרון ידיעה, אך לא יפקפק שהוא זה בעוצם האמונה. שהרי התורה היא הנאמנה, וכל שאר עדויות הרי הם שקר וכזב. כדרך שפירש הרה"ק בעל התפארת שלמה ז"ע (ע) הפסוק בתהלים "אמנתי כי אדבר" שמכח הדיבורים המפורשים בעניני אמונה, ממילא מתחזק האדם בליבו שיהיו הדברים מתקבלים על דעתו ויוכה לבחנת הכתוב "ורעה אמונה". כלשונו הזהב של בעל התניא (פרק מנב) 'אמונה, הוא לשון רגילות, שמרגיל האדם את עצמו כמו אומן המאמן ידיו [וראה באריכות בגודל קדושת הדיבור לטוב ולמוטב בערבי נחל' פרשת וישלח ריש דרוש ב].

כן מובא מאמר בשם הרה"ק מלעכוויטש ז"ע (בית אברהם לספירת העומר) כמנותח האמירה 'אני מאמין' פנה מלא, שרצון האדם לומר 'אני מאמין שאני מאמין', והרי זה תפילה ברצון גמור להגיע בעזר וסיוע ממעל אל מדרגת האמונה באמת. כי מוקש היצר הרע לערפל את האדם הרוצה להאמין, שאי אפשר לו שתהא אמונתו תמימה ונוכח, וכנגד זה יש להרבות בכל מיני דיבורים מעניני אמונה ובלבד שנקודת האמונה לא תתפרש כלל. כמו שהעיד בספר 'דרכי חיים' (אות ב; זי) על רבו הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז ז"ע שפתח ואמר בכל בוקר י"ג עיקרי האמונה בקול חוצב להבות אש, והאריך לפרש הדברים, בתכלית הביטול להיות עבד הבורא, ושוב חזר לאומרם שלש פעמים בכל יום.

ובספר אילה שלוחה ציטט בשם הרה"ק מראפשיץ ז"ע על הכתוב בפרשתנו "ויפל ד' אלקים תרדמה על האדם" שאמר בזה שיתרדמה היינו האמונה. וסתם ולא פירש. ויתכן בואת כי אכן יש לו לאדם לעצור בעצמו מבלבולי היצר ומחשבות חיצוניות הגורמות לחליש תוקף האמונה, אלא דוקא במצב של תרדמה יתעורר אצלו ממיילא מחשבות האמונה.

פרנסה משמים

הן קבע מסמרות בחובת הלככות בשער הבטחון (פרק ג) להאמין שכל מקור הפרנסה תלוי אך ורק בבטחון גמור בהש"ת שאין מחסור ליראיו, ולא יתלה הצלחתו באייה אמצעי ומקור גשמי אלא במאמר פי השם. וכך הם דברי בעל הרה"ק מנארדיטשוב ז"ע (קדושת לוי בשלח): שהש"ת נוהג עם האדם מידה כנגד מידה, וכל כמה שידע וישיער בליבו כי פרנסתו מובטחת ביד הש"ת, הן ומפרנס לכל, יזכה לראות בחוש שיתקיימו משאלות ליבו לכל יחסר המזון. ואילו הדואג ומתעורר בנפשו בחשש ובמורא מהיכן יוכל לפרנס עצמו ואנשי ביתו, גורם רע והפסד לעצמו. לכן אשרי המאמין היודע באמת להשליך כל יתרו על בוראו.

עוד כתב בקדושת לוי (מאמרי ראש השנה) על פי דברי הגמרא ביומא (עו, א): שאלו תלמידי את רבי שמעון בן יוחי מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה? אמר להם אמשול לכם משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שיש לו בן אחד פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה, עמד ופסק מזונותיו בכל יום והיה מקביל פני אביו כל יום. אף ישראל מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים היה דואג ואומר שמא לא ירד מן המזון ונמצאו כולן מתים ברעב, נמצאו כולן מכוונים את לבם לאביהן שבשמים.

וזהו העניין שהש"ת משפיע לבניו בכל יום בשביל שיכירו וידעו שתמיד נצרכים אליו, וכל זה מחמת אהבת השם לבני ישראל החביבים אצלו, וחפץ לקבל מהם תענוג, ממש כמו האב הדורש ומבקש להתענג עם בנו בקשר אמיץ. וללמד על הכלל כולו יצא בכל דבר הנצרך לו לאדם, יבטח בשם השם, ויבקש ממנו באמונה פשוטה, שהרי אין מעצור מהשם מלהושיע.

ענין זה מצינו בפרשתנו בקללת הנחש, כמו שביאר החידושי הרי"ם ז"ע, שנענש כמאמר "ועפר תאכל", שעד אז היה נצרף גם הנחש לחסד קל שימצא מזון, ומעתה תמיד ימצא לפניו עפר ללא שום הגבלה, ולהורות על ניתוק הקשר, כי לא רצה הקב"ה שום שייכות עיומו.

חזוק נוסף בגודל האמונה מצינו בדברי האור החיים הק' בפרשתנו (ד, טו) על הנאמר "לכן כל הורג קין". טעם 'לכן', להיות שהיכיר וידע שאם השם לא ישמרנו כל מוציא ידו, בשביל מצוה זו ריחם ה' עליו ואמר כל הורג וגו'. כי אך מחמת שבטח ליבו שהינו מסור בהשגחת בוראו וזכה לשמירה עלינוה.

שבת מקור האמונה

עוד ביאר המאירי הנ"ל, לענין המובא שבעשרת הדברות יש שייכות והקשר בין חמש דברות ראשונות לאחרות על פי סדרם, ונמצא שכנגד 'זכור את יום השבת לקדשו' נצטוונו ב"לא תענה ברעך עד שקר", לפי שהשבת כוחה לחזק האמונה בחידוש העולם, וכנגדה הוזהר שלא יעיד בשקר לבטל עדות התורה שממנה הושתת יסוד האמונה.

כן מובא (טור סימן רצב) שתפילת השבת הראשונה תקינו כנגד שבת בראשית. ועל זה הדרך סעודות השבת (ראה בדברי הב"ח סימן רצא) שנקראו בזוהר הקדוש 'מהימנותא', שהומן מסוגל להחזיר האמונה בליבם של ישראל.

ו תשרי- הלכות אסורי לשון הרע - כלל א

ג. כל זך, אָפלו אם רק במקרה ספר גנות חברו, אָכל אם, חס ושלום, הרגל בעון זה בתמידות, כמו אלו שרגלין תמיד לישב ולספור, כך וכן מעשה פלוני, כך וכן עשו אבותיו, כך וכן שמעתי עליו, והוא דברים של גנות, אָנשים כָּאלו הם נקראין בפי חז"ל בָּשם בעלי לשון הרע ועָנשו הרבה יותר גדול, אחרי ששָׂאָט נפָּשם וזָדוּן לָבם עוברין על תורת ה', וְנַעַשׂ זה אַצְלם כְּהִפָּקֵר, כְּמוֹ שָׁמֵבָרְ לְעַל בַּסּוּף הַפְתִּיחָה, וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר בְּקַבְּלָהּ, "יִכַרְתּ ה' כָּל שִׁפְתֵי חֲלָקוֹת לְשׁוֹן מְדַבֵּרַת גְּדִלוֹת" (תְּהִלִּים י"ב ד').

ד. אָמְרוּ חז"ל, על שֶׁלֹּשׁ עֲבֻרוֹת נִפְרָעִין מִן הָאָדָם עֵוֶלָם הִזְהָ, וְאִין לוֹ חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְאָלוֹ הֵן, עֲבוּדָה זָרָה וְגִלוּי עַרְיוֹת וְשַׁפְיוֹת דְּמַיִם, וְלְשׁוֹן הָרַע נִגְד בָּלוֹ, וְהַיְבֵאת חז"ל על זה רָאִיהָ מִן הַתְּנוּבִים, וּפְרָשׁוּ הָרֵאשׁוּנִים, דְּהַכְּנָנָה על אלו שָׁהֲרָגוּ בִּעְוֹן זה בתמידות, וְאִין מְקַבְּלִים על עַצְמָם לְהִשְׁמֹר מִמֶּנּוּ, מִפְּנֵי שֶׁנַּעַשָּׂה הַדְּבָר אֶצְלָם כְּהִתְרָ.

בראשית ברא - בשביל ישראל

בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ, וכדרשו ז"ל, בשביל ישראל שנקראים ראשית. אם נתבונן מעט בזה, הקב"ה ברא את העולם כולו בשבילנו! המעט שבמעט שאנו יכולים לתת להקב"ה הוא קצת הכרת הטוב וכבוד, אשר על כן כשהבעל תפילה או אחר אומר יתגדל ויתקדש שמייה רבה - דהיינו - שהשם של הקב"ה יהיה גדול וקדוש, השכל הישר אומר לנו לענות אמן על זה, ואילו, אם אנו מדברים אם חברים באותו זמן אמירת המילים האלו, הרי אנו מראים שחלילה השיחה עם החברים יותר חשובה לנו חלילה מאשר לכל הפחות להודות להקב"ה ולקוות ולהתפלל ששמו הגדול והקדוש יתגדל ויתקדש בכל העולם במהרה אמן.

מי שאמר לעולמי די יאמר לצרויתו די

הרה"ק ר' ישראל מסדיגורא ז"ע אמר (אור ישראל עה"ת, שנת תרמ"ד שבת בבוקר): "מידת הדין היה עלינו די עד הנה, הש"ת יעזר מעתה שנושב בתשובה ונבוא ליראה עלילה והיה עלינו חסידים. (והמתין מעט ואמר):. ברשי" ז"ל איתא בתחילה עלה במחשבה לבראותו במידת הדין וראה שאין העולם מתקיים, עמד והקדים מדת הרחמים ושיתפה למידת הדין. מידת הדין היה לנו די, מעתה יתנהג עמנו במידת הרחמים ובזה יהי קיום העולם" (ע"ס).

הגמרא אומרת לנו בפירוש במסכת שבת דף קט עמוד ב: "אמר רבי יהושע בן לוי כל העונה אמן יהא שמייה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו!". אם אנו רוצים את מידת הרחמים - שיקרעו הגזירות הרעות מעלינו, אז אנו צריכים לענות אמן יהא שמייה רבא בכל כחו - בקול ובכוונה (רש"י ותוספות שם), לא לחשוב מה השני יאמר על זה?... הבה נחשוב אנו על עצמינו!... ונמשיך עלינו השפעות טובות אכיה"ה.